

Sammanslagningar av myndigheter

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att bereda skatteutskottet, justitieutskottet och socialförsäkringsutskottet tillfälle att senast den 23 november 2010 avge yttrande över Riksrevisionens styrelses framställning 2009/10:RRS30. Socialförsäkringsutskottet yttrar sig över de delar av framställningen som rör utskottets beredningsområde, dvs. sammanslagningen av Försäkringskassan.

Utskottets överväganden

Styrelsens framställning

Riksrevisionen har granskat enmyndighetsreformerna av Försäkringskassan, Skatteverket och Åklagarmyndigheten. Resultatet av granskningen har redovisats i granskningsrapporten *Från många till en – sammanslagningar av myndigheter* (RiR 2010:3).

Riksrevisionens granskning visar att enhetligheten och likformigheten i myndigheternas verksamhet inte ökat på ett entydigt sätt i de ärendeslag som Riksrevisionen granskat vid de tre myndigheterna. Tvärtom visar granskningen fortsatta variationer mellan olika kontor i hur ärenden handläggs. Enmyndighetsreformerna har däremot skapat bättre förutsättningar för rättslig styrning och fördelning av resurser.

Styrelsen anser att det är viktigt att få klarhet i hur rättstillämpningen har utvecklats efter att omorganisationerna vid de tre myndigheterna genomförts. Sammanslagningar till en enda myndighet förefaller inte ensamt kunna åstadkomma ett mer likformigt och därmed rättssäkert beslutsfattande. Mot denna bakgrund anser styrelsen att regeringen bör återrapportera till riksdagen hur enhetligheten i rättstillämpningen har utvecklats vid Försäkringskassan, Skatteverket och Åklagarmyndigheten. Riksdagen kan därigenom få en uppfattning om effekterna av de beslutade myndighetsreformerna.

Regeringens synpunkter

Regeringen har i budgetproposition 2010/11:1 (utgiftsområde 10 avsnitt 3.7.5) kommenterat Riksrevisionens granskning. Regeringen anser att revisionens rapport utgör en viktig grund för regeringens fortsatta styrning av Försäkringskassan. Regeringen har noga följt utvecklingen av Försäkringskassan sedan myndigheten bildades. Detta har bl.a. skett i form av ett uppdrag till Statskontoret att granska Försäkringskassans förändringsarbete. Regeringens styrning av Försäkringskassan baseras bl.a. på resultaten från dessa uppföljningar. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ställa krav på återrapportering. Regeringen delar Riksrevisionens uppfattning att det är av stor betydelse att rapporteringen från myndigheterna ger en rättvisande bild av handläggningen. När det gäller Riksrevisionens rekommendationer att ge Försäkringskassan i uppdrag att följa upp variationerna i handläggningen anser regeringen att Försäkringskassan har det uppdraget. Myndigheterna är ansvariga för att bedriva sin verksamhet enligt gällande rätt och är också skyldiga att till regeringen rapportera sådant som är av väsentlig betydelse för verksamhetsområdet. Mot bakgrund av rapporten kan det dock finnas skäl att se över behovet av återrapporteringskrav. Avseende enhetlighet i handläggningen kan regeringen konstatera att de tidigare

stora regionala skillnaderna i sjukfrånvaron har minskats betydligt. Detta tyder enligt regeringens mening på att Försäkringskassans handläggning av sjukförsäkringen blivit alltmer enhetlig.

Regeringen följer utvecklingen av rättssäkerheten i socialförsäkringen noga. I detta ligger att handläggningen ska vara enhetlig. En rättssäker socialförsäkring kommer alltid vara av allra högsta betydelse för socialförsäkringens administration. Detta var också anledningen till att Inspektionen för socialförsäkringen bildades med uppgiften att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning stärka rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet.

Utskottets bedömning

Den nya myndigheten Försäkringskassan bildades den 1 januari 2005 då de 21 allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket avvecklades. Ytterligare formella organisationsförändringar har därefter genomförts. Till exempel avvecklades Försäkringskassans försäkringsdelegationer och socialförsäkringsnämnder. Vidare inrättades Pensionsmyndigheten som tog över hanteringen av pensionssystemet och andra pensionsförmåner. Dessutom inrättades Inspektionen för socialförsäkringen. Allt detta har naturligtvis påverkat Försäkringskassans verksamhet.

Utskottet noterar att regeringen noga har följt utvecklingen av Försäkringskassan sedan myndigheten bildades, bl.a. i form av uppdrag till Statskontoret och till Försäkringskassan att granska myndighetens förändringsarbete. Inspektionen för socialförsäkringen, som bildades för att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet, anför i sin rapport 2010:6 Regionala skillnader i sjukförsäkringens utfall, att det ännu inte finns någon uppföljning eller utvärdering om enhetligheten i myndighetsutövning inom Försäkringskassan. Inspektionen anger att studien inte kan leda i bevis vad sammanslagningen lett till men kan slå fast huruvida utfallet blivit det efter sökta.

Utskottet konstaterar att enmyndighetsreformen vad gäller Försäkringskassan visar goda resultat på betydande områden; dock behöver stora reformer som denna alltid följas upp och det är viktigt att rapportering av myndigheten ger en rättvisande bild av handläggningen.

Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet styrelsens förslag om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av i vilken utsträckning ökad enhetlighet i rättstillämpningen har uppnåtts genom inrättandet av Försäkringskassan. Utskottet förutsätter att man i en sådan redovisning också beskriver hur det förändrade förtroendemannainflytandet inom socialförsäkringen påverkat rättstillämpningen.

Stockholm den 23 november 2010

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Mikael Cederbratt (M), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lars-Arne Staxäng (M), Finn Bengtsson (M), Kurt Kvarnström (S), Ulf Nilsson (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Saila Quicklund (M), Emma Henriksson (KD), Erik Almqvist (SD), Wiwi-Anne Johansson (V) och Annelie Karlsson (S).